

'มรภ.จอมบึง' วิจัยแหล่งท่องเที่ยว

ช่วยกู้วิกฤตเกษตรกรรมเมืองราชบุรี

6 รวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลที่มีอยู่เป็นเอกลักษณ์ หรืออีกนัยหนึ่งคือ เราวิจัยเพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งไทยและเทศเข้ามาสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการแต่ละปีอย่างมหาศาล แต่มากกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ของผู้ประกอบการ สถานที่ที่พักตากอากาศอันโด่งดัง ล้วนแต่เป็นนักลงทุนจากต่างถิ่น ในขณะที่จังหวัดราชบุรีเป็นเมืองเกษตร แต่เกษตรกรรมประสบปัญหาการทำการเกษตรและหนี้สิน อีกทั้งประสบกับปัญหาความยากจน จะทำอย่างไรให้เกษตรกรเหล่านี้สามารถลืมตาอ้าปาก มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้ มหาวิทยาลัยราชภัฏจอมบึง จ.ราชบุรี จึงได้ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ตามแผนงานโครงการวิจัยท้าทายไทยและโครงการวิจัยตอบสนองนโยบายเป้าหมายรัฐบาลตามระเบียบวาระแห่งชาติ กลุ่มเรื่อง นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาพื้นที่ โดยดำเนินโครงการ การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามเส้นทางท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชนจังหวัดราชบุรีขึ้น

ดร.ทัศนีย์ นาคเสณีย์
คณบดีคณะวิทยาการจัดการ
อาจารย์ผู้สอนประจำสาขาการ
ท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยราชภัฏ
จอมบึง ในฐานะหัวหน้าโครงการ
การวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพการ
ท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามเส้นทาง
ท่องเที่ยวท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม

ของชุมชนจังหวัดราชบุรี เปิด
เผยว่า ตนได้อาศัยอยู่ในจังหวัด
ราชบุรีมากกว่า 10 ปี ได้พบเห็นปัญหาของชาวบ้าน
และเกษตรกรผู้มีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย จึง
คิดทำโครงการดังกล่าวขึ้น เพื่อหาช่องทางสร้างทาง
เลือกให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว
ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของจังหวัดราชบุรี ใน
ด้านการผลักดันให้จังหวัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง
เกษตร

งานวิจัยดังกล่าวใช้กระบวนการวิจัยที่เรียก
ว่า งานวิจัยเชิงพื้นที่มุ่งศึกษาเส้นทางท่องเที่ยว
เชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนในพื้นที่
4 อำเภอ คือ จอมบึง ปากท่อ สวนผึ้ง และบ้าน

คา ซึ่งมีความโดดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติ วิถี
วัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ไทยกะเหรี่ยง ไทยทรงดำ
ด้านภูมิปัญญา ความเป็นเจ้าบ้านที่ดี การเดินทาง
เข้าถึงสะดวก โดยการศึกษาวิจัยพบเส้นทางเชื่อมโยง
แหล่งท่องเที่ยวใน 4 อำเภอ รวมระยะทาง
124 กิโลเมตร (ตั้งแต่แยกเจดีย์หัก แยกนิสสัน แยก
ห้วยซันสีห์ และแยกปากท่อ) รวมทั้งสิ้น 32 แห่ง
ครอบคลุมกลุ่มเกษตรกร 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ปลูก
สับปะรด กลุ่มผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม กลุ่มผู้ปลูกผลไม้
กลุ่มพืชผักสวนครัวปลอดสาร และแหล่งเรียนรู้
ด้านการเกษตร โดยทั้ง 32 แห่ง ผู้วิจัยได้เชื่อมโยง
ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและ
สัมภาษณ์เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว

เที่ยว รวบรวมไว้ในเฟซบุ๊ก และคิวอาร์โค้ด

“ผลจากการวิจัยพบว่า สิ่งที่เราค้นพบแหล่งที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ทั้ง 32 จุดนั้น บางแหล่งชาวบ้านในพื้นที่ใกล้เคียงไม่รู้ด้วยซ้ำว่าพื้นที่ใกล้เคียงเป็นแหล่งท่องเที่ยว หรือจะสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวได้”

เราในฐานะนักวิจัยได้ทำการสำรวจและสอบถามผู้รู้หรือปราชญ์ชุมชน เพื่อรวบรวมเรื่องราวเรื่องราวของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวมาเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ซึ่งในอนาคตเราสามารถที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 32 แหล่งที่กระจาย

อยู่ใน 4 อำเภอนี้ ให้เป็นแหล่งเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์และแหล่งเรียนรู้ที่สร้างประสบการณ์ด้านการเกษตร โดยเฉพาะการปลูกพืชไร่สลับประดให้เป็นที่รู้จักสำหรับผู้สนใจพิเศษของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งเป็นอีกจุดเด่นหนึ่งของจังหวัดราชบุรีได้ ไม่แพ้กับแหล่งท่องเที่ยวในที่อื่นๆ

ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ 4 อำเภอนี้พบว่า มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวแบบครอบครัว ชอบการท่องเที่ยวที่สร้างประสบการณ์ให้ตนเอง ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือ

ทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนเกษตรกรหรือแหล่งเรียนรู้ทางด้านเกษตรแบบวิถีพอเพียง”

นอกจากนี้จากการดำเนินโครงการยังสามารถจัดตั้งตลาดชุมชนในรูปแบบที่ชุมชนเป็นผู้กำหนดขนาดของตนเองขึ้น ชื่อตลาดชุมชนกลุ่มส่งเสริมอาชีพสตรีบ้านหินสี ต.ยางหัก อ.ปากท่อ ในรูปแบบสหกรณ์ร้านค้าร่วมทุน มีรูปแบบการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหาร จำนวน 7 คน มีสมาชิก 27 ราย มีผู้ถือหุ้น

134 หุ้น จำหน่ายสินค้าพืชผักสด ผลไม้

ตลาดแห่งนี้ดำเนินการมาตั้งแต่เดือนมีนาคม 2561 และได้ยกระดับเป็นร้านค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเวลาต่อมา ตลาดแห่งนี้ไม่ใช่ตลาดธรรมดาทั่วไป แต่ยังเป็นศูนย์กลางการฝึกอบรมให้กลุ่มสตรีในพื้นที่สูง และเป็นศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวอีกด้วย จากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนผ่านกระบวนการวิจัย ส่งผลให้ในปี พ.ศ.2562 หมู่บ้านหินสีได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด จำนวน 2 ล้านบาท เพื่อพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวทาง

วัฒนธรรม ที่มีความโดดเด่นในวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยกะเหรี่ยง และในอนาคตมีแผนพัฒนาตลาดแห่งนี้ให้เป็นศูนย์ประสานงานทางด้านการท่องเที่ยว (HUB) ในพื้นที่อีกด้วย

ดร.ทัศนีย์กล่าวในตอนท้ายว่า ในอนาคตต้องการสานต่อด้านการท่องเที่ยว ด้วยการยกระดับเส้นทางท่องเที่ยวผ่านช่องทางจัดจำหน่ายที่เรียกว่า แพลตฟอร์ม (Platform) ทางการท่องเที่ยว เพื่อขยายช่องทางการตลาดทางการท่องเที่ยวสู่สากล และเพื่อสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรรายรายได้อย่างแท้จริง เนื่องจากจังหวัดราชบุรียังมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่หลากหลาย สามารถพัฒนาให้เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวได้อีกมาก เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อาทิ วัฒนธรรมไทย

กะเหรี่ยง วัฒนธรรมไทยทรงดำ การจัดทำเส้นทางบันจี้กระโดดเพื่อการท่องเที่ยว ในพื้นที่เกษตร ซึ่งเป็นผลจากการต่อยอดงานวิจัยที่ผ่านมาให้ก้าวไกลขึ้นไปอีก

“อีกประเด็นที่เราจะต้องช่วยชุมชนพัฒนาเพิ่ม คือ การเป็นผู้ประสานงานระหว่างเครือข่ายการท่องเที่ยวต่างๆ อาทิ ที่พักแรม แหล่งท่องเที่ยวอื่น ทั้งในท้องถิ่น และบริษัทนำเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ (Travel Agent) ให้สามารถติดต่อเชื่อมโยงและเจรจาต่อรอง เรื่องการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว การขายทัวร์ ได้ด้วยชุมชนเอง และเมื่อชุมชนสามารถบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง ชุมชนจะมีความเข้มแข็ง เกิดความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ของตนเอง ลดการพึ่งพาจากคณะนักวิจัย ซึ่งหากถึงวันนั้น ชุมชนจะมีความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์ ประเพณี วิถีชีวิตของตนเอง และมีความพร้อมที่จะพัฒนาพื้นที่ให้เป็นอีกหนึ่งจุดหมายของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนที่แตกต่าง โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ สะท้อนถึงความเป็นตัวตนได้อย่างแท้จริง และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี”